Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. de heer Th.W. van Uum
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Orteliuslaan 1000
3528 BD Utrecht
Postbus 2062
3500 GB Utrecht

T 088 789 1000
www.ciz.nl

datum	15 juli 2021
onze referentie	RvB-U-021.114
onderwerp	Indicatiestelling ggz
bijlage	-

Geachte heer Van Uum,

In deze brief gaan wij in op de ontwikkelingen inzake de afhandeling van de aanvragen ggz 2021 en de gevolgen die dit heeft voor de andere werkstromen binnen het CIZ. Ten slotte gaan we in op uw eerdere verzoek voor een herijkte uitvoeringstoets voor de indicatiestelling ggz jeugd met als beoogde ingangsdatum 1 januari 2023, waarbij het CIZ begin 2022 zal moeten starten met indiceren opdat iedereen die er recht op heeft dan ook is voorzien van een rechtsgeldig besluit.

Ggz 2021
Zoals u weet, zijn we in 2021 met een achterstand begonnen voor wat betreft de aanvragen voor nieuwe instroom volwassenen met een psychische stoornis (ggz volwassenen) in de Wet Langdurige Zorg (Wlz). Omdat het aantal ggz aanvragen in 2020 circa 1,5 keer hoger was dan waar het CIZ op had geanticipeerd, moest een deel van deze aanvragen nog worden afgehandeld in 2021. De aantallen waarvan in de uitvoeringstoets is uitgegaan, waren gebaseerd op de gemeenschappelijk inschattingen van alle betrokken stakeholders, onder meer de zorgaanbieders zelf.

Met u is destijds afgesproken dat de ggz aanvragen die na 1 januari 2021 binnen kwamen, behoudens dreigende crisissituaties werden opgepakt nadat alle aanvragen van 2020 zouden zijn afgehandeld. De benodigde schaarse deskundigheid kon immers maar één keer worden ingezet. Uiteindelijk konden we hier begin juni mee starten met inachtneming van het principe “first in, first out”, zodat cliënten die het langst wachten dan ook als eerste hun besluit ontvangen. De opgelopen werkvoorraad bedroeg op dat moment circa 3.600 aanvragen.

Ook ten aanzien van de aanvraagstroom ggz 2021 moeten we constateren dat deze veel hoger is dan door alle ketenpartijen is voorzien en hoger dan waar we destijds van zijn uitgegaan in de uitvoeringstoets. In werkelijkheid blijkt deze aanvraagstroom vier tot vijf maal hoger. En deze stroom is nog niet teruggelopen. Net als onder de aanvragers ggz 2020 constateren we opnieuw een hoger percentage zelfaanmelders[1] dan van tevoren ingeschat.

[1] Zelfaanmelders zijn cliënten of – namens hen – hun familieleden en kleine zorgaanbieders, die niet zijn aangesloten op het systeem van CIZ

Momenteel betreft meer dan de helft van de aanvragen een aanvraag van een zelfaanmelder. Kenmerk van deze aanvragen is dat zij veelal minder (goed) gedocumenteerd zijn, het onderzoek in persoon meer tijd vraagt, vaker een beoordeling van de medisch adviseur vragen en leiden tot een hoger afwijzingspercentage.

Om de ontstane werkvoorraad 2021 op te pakken, zijn de ggz teams na afronding van de aanvragen 2020 verlengd en stromen die medewerkers voorlopig niet terug naar de andere werkstromen binnen het CIZ, te weten de aanvragen Wlz en de Wet zorg en dwang (Wzd). Omdat dit wel was voorzien, hebben wij vooruitlopend hierop geen nieuwe medewerkers meer aangenomen. Hierdoor is sinds eind 2020 een onder formatie ontstaan op deze andere werkstromen. Op het moment dat die onder formatie is geconstateerd, zijn direct, in overleg met uw ministerie, diverse maatregelen ingezet, zoals hieronder beschreven. Desalniettemin had dit gevolgen voor de doorlooptijden. Deze worden verder in deze brief toegelicht.

Gezien de grotere bewerkelijkheid van de dossiers, de te verwachten uitstroom van medewerkers[2] en de inwerktijd van nieuwe medewerkers (4-6 maanden, het betreft immers uiterst specialistische beoordelingen), verwachten we tot de zomer 2022 nodig te hebben om de ggz aanvragen binnen de afgesproken doorlooptijden af te handelen.

Wlz/Wzd

Zoals hierboven al aangegeven, heeft de grotere instroom ggz ook gevolgen voor de andere werkstromen binnen het CIZ, te weten de aanvragen Wlz en Wzd. Tijdens heel 2020 waren de doorlooptijden voor zowel CIZ versnelt[3] als CIZ regulier binnen de afgesproken normen van 95%. Het oorspronkelijke perspectief was afhandeling van de ggz aanvragen vóór eind 2020 waarna een klein deel van de medewerkers die deze aanvragen behandelden zouden worden ingezet op de behandeling van de (kleinere) aanvraagstroom ggz 2021. Gezien het natuurlijk verloop onder ons personeel kon de rest na afronding van het ggz project terugstromen naar de andere werkstromen. Nu feitelijk meer medewerkers langer inzetbaar moesten zijn op de ggz 2020 kon deze terugstroom niet plaatsvinden en zagen wij ons in 2021 ook geconfronteerd met een onder formatie op de Wlz/Wzd.

Om de werkvoorraden toch beheerst te houden, zijn er in intensief overleg met uw ministerie direct aan het begin van 2021 maatregelen genomen ter ondersteuning van de uitvoering van de Wlz/ Wzd, in de vorm van extra inzet op telefonie en de triage vanwege een aanzienlijk kortere inwerktijd op deze taken. Daarnaast hebben we de doorlooptijden van CIZ versnelt moeten loslaten, zodat de afhandeltermijn van zes weken bij zo min mogelijk reguliere Wlz en Wzd aanvragen overschreden wordt. Desalniettemin bleek in de praktijk de gewenste productie toch niet haalbaar. Dit kwam vooral door:

- het werven van geschikte medewerkers in de huidige arbeidsmarkt wordt steeds uitdagender. Die is al krap en omdat het belangrijk is dat onze medewerkers goede kennis hebben van de doelgroep, vissen we ook nog vaak in dezelfde vijver als de zorg;
- als het niet lukt mensen te vinden die bekend zijn met de doelgroep is de inwerkperiode veel intensiever en navenant langer;
- medewerkers die gestart zijn als extra ondersteuning van de triage stromen door naar reguliere functies (die er zijn door de onder formatie). Hierdoor moet regelmatig opnieuw extra ondersteuning worden geworven en ingewerkt;

[2] Pensionering en mensen die in eerste instantie een tijdelijk contract is aangeboden en daarna toch niet konden worden behouden, omdat ze elders een baan hadden aanvaard.

[3] CIZ Versnelt is een werkwijze die we in 2019 hebben geïntroduceerd, waarbij de aanvraag gedaan door de zorgaanbieder in ons systeem binnen max. zeven werkdagen zal leiden tot een indicatiebesluit.

- de gevolgen voor CIZ medewerkers zijn terug te zien in de hoge werkdruk. Dit vertaalt zich onder andere in een hoog ziekteverzuim;
- het effect van het natuurlijk verloop waardoor vervanging en inwerken drukken op de capaciteit die beschikbaar is voor de afhandeling van aanvragen.

Dit leidde tot het fors oplopen van de doorlooptijden en de werkvoorraad. Voor zowel cliënten als medewerkers zijn de gevolgen van deze situatie aanzienlijk. Cliënten moeten in een deel van de gevallen langer dan zes weken wachten op uitsluitsel over hun Wlz indicatie. Dit leidt tot extra druk op de telefonie en ook daar langere wachttijden. De huidige zorg/ondersteuning wordt in de tussentijd wel gecontinueerd via de gemeente en/of zorgverzekeraar, maar de onzekerheid voor cliënten, naasten en professionals is natuurlijk zeer vervelend. We hebben onze stakeholders hierover geïnformeerd en afspraken gemaakt over situaties waarbij snelheid is gewenst. Die aanvragen worden alsnog met voorrang opgepakt.
Medewerkers die nu nog aan de arbeidsmarkt kunnen worden onttrokken, krijgen een beperkt takenpakket en worden zo ook opgeleid. Desondanks is drie maanden nodig voordat medewerkers volledig opgeleid zijn en zelfstandig aanvragen kunnen beoordelen in het gewenste tempo. De verwachting is dat daarom pas na de zomer het effect van extra medewerkers merkbaar zal zijn. We merken daarbij dat het werven van mensen in combinatie met tijdelijke contracten leidt tot veel verloop en uiteindelijk toch minder oplevert dan op basis van aantallen kan worden verwacht.

De komende periode concentreert het CIZ zich op het maximaal resultaat behalen met de genomen maatregelen, zodat de basis weer op orde komt en we de cliënten goed bedienen. Wij verwachten vanwege de vakantieperiode en het inwerken van de nieuwe medewerkers dat gedurende de zomer de werkvoorraden nog verder zullen oplopen. Na de zomer moet het effect van de maatregelen duidelijk worden. Desondanks verwachten wij ook hier dat normalisatie van werkvoorraden en doorlooptijden pas voor de zomer 2022 zal worden gerealiseerd.

Ggz jeugd
Gezien het feit dat we momenteel nog enige tijd in de nasleep zitten van de ggz volwassenen, de evaluatie van deze trajecten nog gaande is en een aantal dilemma's in de keten nog moeten worden beslecht, achten wij het niet in het belang van de cliënt om ons op basis hiervan te committeren aan de beoogde data. Daarmee worden verwachtingen gewekt die we vervolgens niet kunnen waarmaken.

Zo hebben we in de voorbereidingen van de herijking van de uitvoeringstoets ggz jeugd, naar aanleiding van de eerste ervaringen uit de ggz volwassenen een eerste berekening gemaakt gebaseerd op dergelijke volumes. Hierbij is uitgegaan van een drietal scenario's met resp. een lage, midden en hoge instroom. Deze zijn vervolgens berekend vanuit twee invalshoeken: hoeveel aanvragen kan het CIZ behandelen vóór 1 juli 2022 en hoe lang doen we over verschillende volumes. Een belangrijk knelpunt echter betreft de beschikbaarheid van medisch adviseurs. Dit geldt voor alle scenario's. Zoals eerder aangegeven, zijn medisch adviseurs noodzakelijk om de complexe beoordeling van 'blijvendheid' van zorgbehoefte bij jeugdigen te beoordelen. Tegelijkertijd is het werven van medisch adviseurs, maar ook andere BIG geregistreerde professionals die hier een rol in kunnen vervullen, lastig. Het blijft dus bij alle scenario's de vraag of wij op tijd over voldoende gekwalificeerde medewerkers kunnen beschikken.

Daarnaast verwachten we dat de ggz jeugd aanvragen nog complexer zijn dan die van de ggz volwassenen. Dit betekent dat we vaker op huisbezoek zullen moeten gaan, een langere doorlooptijd per aanvraag hebben en vaker medisch advies zullen inroepen. Deze aanvragen vereisen een gespecialiseerde kennis van de doelgroep.

Die kennis is deels aanwezig bij medewerkers die nu de ggz volwassenen afhandelen en zal voor een deel nog moeten worden geworven. Al langere tijd merken we in toenemende mate dat het moeilijk is om voldoende gekwalificeerd personeel te werven. Wij gaan er dan ook nu al van uit dat we niet voor elk volumescenario tijdig voldoende capaciteit kunnen werven om per 1 juli 2022 de aanvraagstroom volledig te hebben afgehandeld.

Op basis van de scenario's blijkt dat wij bij het midden-scenario al niet meer in staat zullen zijn alle aanvragen tijdig voor de andere ketenpartijen te kunnen verwerken. We verwachten immers dat er opnieuw sprake zal zijn van een hoger volume. Met uw ministerie was dan ook al afgesproken dat het, gezien de ervaringen, niet verstandig is het oorspronkelijke (lage) aantal te hanteren in de uitvoeringstoets. Stakeholders bevestigen deze hogere verwachting inmiddels ook. Bij het nog hogere volume zien we dat we niet vóór 1 juli[4] klaar zijn en zelfs nog een groot deel van het jaar of meer dan een jaar nodig hebben om die volumes volledig te verwerken. Dit heeft een behoorlijk impact op de ketenpartijen en dus de cliëntreis na ons. Indien de zorginkoop niet tijdig kan worden gerealiseerd, kan dat leiden tot onduidelijkheid en onzekerheid bij zorgaanbieders en mogelijk ook tot problematische situaties voor de cliënt. Ook dat lijken dus geen uitvoerbare scenario's.

Randvoorwaarden voor de integrale uitvoering

Om te zorgen dat jeugdigen en gezinnen per 1 januari 2023 daadwerkelijk zorg op basis van de Wlz ontvangen, moet aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan:

- de zorgkantoren hebben als randvoorwaarde aangegeven dat ten behoeve van een tijdige zorginkoop de 'voor'indicatie[5] per 1 juli 2022 moet zijn afgerond door het CIZ. Vertraging, bijvoorbeeld door een grotere aanvraagstroom of door laat ingediende indicatieaanvragen, verkort het inkooptraject voor de zorgkantoren. Zij hebben aangegeven dat ze dan onvoldoende tijd hebben om de beschikbaarheid van zorg per 1 januari 2023 te organiseren. Dit heeft mogelijk dus negatieve gevolgen voor de toekomstige gebruiker van die zorg. Gezien de onduidelijkheid inzake de grotere instroom kan dat niet worden gerealiseerd;
- het beschikbare zorgaanbod en de benodigde financiering van de zorg op basis van een Wlz besluit moeten duidelijk zijn, omdat onduidelijkheid daarover leidt tot uitstel van het doen van een aanvraag. Gezien de onduidelijkheid over de bekostiging zien we als een groot risico het laat op gang komen van de aanvraagstroom met als uiteindelijke consequentie geen tijdige zorg voor jeugdigen;
- er moet helderheid/consensus zijn bij betrokken partijen over de Wlz toelatingscriteria en het begrip blijvende zorgbehoefte, om te voorkomen dat veel jeugdigen en hun gezinnen onterecht een aanvraag gaan doen voor zorg in de Wlz met alle teleurstellingen en consequenties van dien (jeugdige en gezin mogelijk op het verkeerd pad, teleurstelling, langere doorlooptijd CIZ, zorgkantoren krijgen laat inkoopinformatie, etc.). Dit geldt voor de hele keten, waaronder zorgkantoren, zorgaanbieders en gemeenten;
- jeugdigen en hun gezinnen moeten tijdig over de juiste informatie beschikken om te besluiten of ze daadwerkelijk zorg op basis van de Wlz willen ontvangen.

We constateren dat op dit moment (nog) niet aan al deze voorwaarden is voldaan en maken ons zorgen over de haalbaarheid van deze randvoorwaarden nog vóór het einde van het jaar.

[4] Het CIZ heeft slechts de tijd tot 1 juli om de aanvraagstroom te verwerken. Dit i.v.m. de planning die zorgkantoren hanteren bij de zorginkoop.

[5] Zorgkantoren hebben tijdig informatie nodig over het te verwachten recht op Wlz zorg om hiervoor voldoende zorg in te kopen.

Alternatieven
We hebben met u gesproken om samen met de keten te kijken welke alternatieven er zijn om toch uitvoering te geven aan de wetwijziging en de ggz jeugd per 1 januari 2023 toegang te geven tot de Wlz. Daarbij onderzoeken we aan de hand van verschillende scenario's of de voorbereiding van de implementatie van de ggz jeugd in de Wlz gedurende 2022 zodanig kan worden georganiseerd dat we beter voorbereid zijn op een groter volume aanvragen dan verwacht, en jeugdigen en hun gezinnen niet (te) lang moeten wachten op de benodigde zorg uit de Wlz. Ondanks alle inspanningen van betrokkenen bevinden de gesprekken over de inhoud van alternatieve scenario's zich nog in de beginfase, omdat partijen volop bezig zijn met het scherp krijgen van de doelgroep en de uitvoeringsconsequenties.

Concluderend
Hoge en inhoudelijk complexe instroom ggz 2020 en 2021 heeft gezorgd voor langere projectinzet op de ggz. De impact hiervan op de organisatie is dermate ontwrichtend dat we hiervan nu niet alleen de gevolgen terugzien op de afhandeling van de ggz aanvraagstroom, maar ook op de afhandeling van de Wlz en Wzd aanvragen. Dit heeft grote consequenties, zowel voor onze cliënten als onze medewerkers. De verwachting is dat de situatie pas in de zomer 2022 zal zijn genormaliseerd.

Nu er daarnaast nog geen zicht is op een reëel uitvoeringscenario ggz jeugd - noch bij het CIZ, noch bij de ketenpartijen - achten wij de voorbereiding per 1 januari 2022 niet haalbaar. Dit zal dus ook gevolgen hebben voor de verdere uitvoering vanaf 1 januari 2023.
Om deze redenen achten wij het onverstandig om nu een nieuwe opdracht met een dergelijke (en deels nog onbekende) impact uit te gaan voeren. Wij willen nu eerst weer onze huidige aanvragen binnen de wettelijke termijn terug zien te brengen en de CIZ versnelt binnen de afgesproken termijnen af te handelen. Ons voorstel is dan ook om de ggz jeugd niet per 1 januari 2023 in te laten gaan. Eerst zal met de keten een uitvoerbaar scenario ontwikkeld moeten worden voor de invoering van deze wettelijke aanpassing. De uiteindelijke uitvoeringsdatum is mede afhankelijk van de overeenstemming die uw ministerie weet te bereiken met alle ketenpartijen om tot dit uitvoerbare scenario te komen en de uitvoeringstoetsen die daarmee gepaard gaan.

We zouden daar graag de evaluatie die momenteel wordt uitgevoerd door Significant, evenals de impactanalyse van de VNG - waarbij tevens de verwachte aantallen aanvragen van jeugdigen opnieuw worden getoetst - bij gebruiken. Deze geven hopelijk meer zicht op een meer realistische uitvoering van de wetwijziging en een reëler te verwachten volume. Dit is immers de belangrijkste variabele om tot een uitvoerbare oplossing te komen.

Wij begrijpen dat ook dit uitstel gevolgen zal hebben. Wij blijven zeer gecommitteerd de toegang tot de Wlz voor de ggz jeugd op een goede wijze ten uitvoer te brengen. We gaan daarom graag op korte termijn samen met u in overleg om met elkaar en vanuit de keten een goede uitgangspositie te creëren met als uiteindelijke doel een zo soepel mogelijke toegang voor de cliënt te bewerkstelligen.

Met vriendelijke groet,

mevrouw C.C.P. Klijn
Voorzitter Raad van Bestuur